

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Jiřího Vyvadila v právní věci stěžovatele **D. A.**, zastoupeného Mgr. Radomírem Bašnárem, advokátem se sídlem v Brně, Joštova 4, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2004, č. j. 55 Az 259/2003 – 44,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2004, č. j. 55 Az 259/2003 – 44, **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2004, č. j. 55 Az 259/2003 - 44, bylo odmítnuto podání stěžovatele ze dne 27. 11. 2002 s odůvodněním, že toto podání označené jako žaloba proti rozhodnutí ministra vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 8. 10. 2002, č. j. OAM-848/AŘ-2001, kterým bylo rozhodnuto o rozkladu proti rozhodnutí o neudělení azylu, postrádá zejména základní náležitosti žaloby vymezené v ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) až e) s. ř. s., neboť stěžovatel se omezil v podstatě jen na ohlášení nesouhlasu s napadeným rozhodnutím ve lhůtě stanovené zákonem. Z podání je totiž pouze patrno, kdo je účastníkem řízení, které rozhodnutí je napadeno a jaké jsou právní důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí. Se zřetelem k tomu, že bez doplnění tohoto podání nebylo možno dále jednat, vyzval krajský soud stěžovatele usnesením k tomu, aby do 15 dnů ode dne doručení tohoto usnesení doplnil a upřesnil své podání tak, aby bylo zřejmé označení žalobních bodů, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje stěžovatel napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné a jaké důkazy k prokázání svých tvrzení navrhuje provést. Stěžovatel na výzvu reagoval, ale krajský soud z obsahu tohoto podání dovodil, že z něj neplyne, jaké jsou důvody nezákonnosti napadeného

rozhodnutí, protože stěžovatel neuvedl žádné konkrétní skutkové okolnosti nezákonnosti tohoto rozhodnutí. Se zřetelem k tomu, že podání nadále přes výzvu a poučení soudu nesplňuje podmínky pro to, aby bylo možno o věci jednat meritorně v mezích vytčených žalobních bodů, dospěl krajský soud k tomu, že je třeba podání ze dne 27. 11. 2002 odmítnout podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s.

V kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě stěžovatel uplatnil důvod, jež je uveden v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy, že usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu je nezákonné. Uvedl, že žalobu podal proto, že ministerstvo v průběhu řízení závažným způsobem porušilo ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a dále z toho důvodu, že se domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu. Dodal, že požádal o udělení azylu proto, že v České republice pracuje přes 3 roky, má zde zájem žít, pracovat a vzdělávat se i nadále. Při svém návratu do vlasti se obává nátlaku věřitelů, od nichž si vypůjčil peníze, které by nemohl vrátit, a má proto strach, že by mohl přijít o svůj život. V jeho vlasti je ekonomický a politický život mnohem těžší než kdysi a stěžovatel by měl vážné problémy zde přežít. Ze žaloby stěžovatele tak vyplývá, že ji podává z důvodu, že řízení před správním orgánem trpí vadami, které způsobují nezákonnost, resp. nicotnost rozhodnutí, o čemž svědčí namítaná porušení jednotlivých ustanovení správního řádu, a pro tyto vady měl krajský soud rozhodnutí zrušit, popřípadě z úřední povinnosti vyslovit nicotnost tohoto rozhodnutí. Stěžovatel se proto nedomnívá, že by žaloba nesplňovala náležitosti uvedené v ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a krajský soud odmítnutím žaloby porušil jeho právo domáhat se přezkoumání rozhodnutí vydaného ve správním řízení. Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil, věc vrátil k dalšímu řízení a kasační stížnosti přiznal odkladný účinek.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo, že se ke kasační stížnosti vzhledem k jejímu obsahu nebude vyjadřovat a odkázalo na správní spis. K přiznání odkladného účinku neshledalo důvody, a proto jeho návrh nepodporuje.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil, přičemž neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Při přezkoumávání zákonnosti napadeného usnesení vyšel Nejvyšší správní soud z ustálené judikatury, jež se týká posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví. V této souvislosti lze poukázat zejména na rozsudek ze dne 12. 4. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, v němž byl vyjádřen obecný závěr, že „že přepjatý formalismus při posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví – a stejně tak i jakýchkoliv jiných procesních úkonů účastníků řízení- naprosto neodpovídá principu materiálního právního státu, ale ani samotnému poslání soudnictví. Primárním účelem soudní ochrany obecně je poskytování ochrany subjektivním právům, a pokud jde o správní soudnictví zvláště, potom subjektivním právům veřejným; tato ochrana musí být skutečná a spravedlivá. Soudy jsou nezávislé a nestranné státní orgány, které usilují o nalezení spravedlnosti rozhodováním v konkrétních věcech a které nemohou odmítnout zabývat se určitou věcí ze zcela formálních či spíše formalistických důvodů, ale pouze z takových příčin, které poskytování soudní ochrany skutečně vylučují; jiný přístup by byl ztěží ústavně-konformní a znamenal by odepření spravedlnosti. Právo na spravedlivý proces je jedním ze základních práv, které má každý vůči státu, a které mu garantuje nejen Listina základních práv a svobod,

ale též Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Meze práva na spravedlivý proces stanoví jednotlivé procesní řády (např. náležitosti žaloby, lhůta pro její podání, procesní podmínky), při jejichž výkladu je v souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nezbytné šetřit jejich podstaty a smyslu a nezneužívat je k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Nabízejí-li se přitom dvě interpretace, z nichž jedna hovoří ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces a druhá proti němu, musí soud vždy zvolit výklad první“.

Obdobně opakovaně judikoval i Ústavní soud, např. v nálezu ze dne 11. 7. 2000, sp. zn. II. ÚS 491/98.

Žaloba ve správním soudnictví tedy představuje procesní úkon, jímž se žalobce obrací na soud a žádá jej, aby jeho veřejnému subjektivnímu právu, které bylo ohroženo či porušeno, poskytl spravedlivou ochranu. Jestliže tedy s. ř. s. požaduje, aby žaloba splňovala určité náležitosti, nečiní tak proto, aby krajské soudy formalisticky trvaly na naplnění litery zákona, ale proto, aby žaloba mohla být podkladem právě pro poskytování ochrany veřejným subjektivním právům v rámci soudního řízení. Krajské soudy musí mít tento základní smysl a účel žaloby vždy na zřeteli, a dále si musí zodpovědět otázku, jaký konkrétní smysl a účel má ta která konkrétní zákonem stanovená náležitost žaloby, a podle obsahu, samozřejmě ne pouze podle slov, žaloby podané žalobcem posoudit, zda tyto náležitosti splněny jsou či nikoliv. Na žalobu je přitom nutno pohlížet jako na jeden celek, a proto nelze jednotlivé náležitosti posuzovat izolovaně.

Stejný přístup je třeba volit i při odstraňování vad žaloby, tedy skutečných nedostatků náležitostí žaloby, které brání tomu, aby žaloba mohla být podkladem projednání a rozhodnutí ve věci. Soud musí v prvé řadě zvážit, zda je nezbytné vadu odstranit. Např. uvedení dne doručení napadeného rozhodnutí je podle § 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s. náležitostí žaloby, jejímž smyslem je toliko to, aby soud mohl posoudit, zda žaloba byla podána včas. Den doručení a tedy i včasnost žaloby však soud zjistí ze správního spisu, který si z úřední povinnosti od žalovaného podle § 74 s. ř. s. vyžádá, a proto není vůbec nutné žalobce vyzývat, aby den doručení uvedl či dokonce jeho žalobu odmítnout, pokud tak ve lhůtě neučiní. Je-li však na místě vady odstraňovat, např. žalobce neuvádí v žalobě žádné konkrétní výtky vůči napadenému rozhodnutí, ale pouze cituje ustanovení právních předpisů, pak musí soud žalobce vždy k odstranění těchto vad vyzvat, stanovit mu k jejich odstranění přiměřenou lhůtu a poučit jej jednak o následcích nesplnění této výzvy a jednak o tom, jak má vadu odstranit. Toto poučení přitom musí být konkrétní, pouhá parafráze vybraných ustanovení soudního řádu správního je tedy nedostačující.

V dané věci stěžovatel v žalobě mimo jiné namítal, že správní orgány nezjistily přesně a úplně skutečný stav věci, neboť si neopatřily potřebné podklady pro rozhodnutí a při svém rozhodování nevyšly ze spolehlivě zjištěného stavu věci. V důsledku těchto vad jsou pak rozhodnutí nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů a došlo i k nesprávnému právnímu posouzení žádosti o udělení azylu a v důsledku toho i k vydání vadného rozhodnutí. Správní orgány tak nesplnily povinnost uloženou jim v ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu. V doplnění žaloby učiněného na výzvu soudu stěžovatel uvedl, že podle jeho přesvědčení správní orgán nevyšel při svém rozhodování ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci, jak mu ukládají ustanovení § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, když vycházel ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Mongolsku za rok 1999 z února roku 2000, která jako zdroj informací o situaci v Mongolsku je zastaralá a neodpovídající skutečným poměrům v zemi vzhledem

k době, kdy o jeho žádosti bylo rozhodnuto, tedy dne 5. 3. 2001. Pokud jde o další skutkové důvody, na jejichž základě tvrdí porušení zákona, odkázal na žádost o udělení azylu ze dne 23. 11. 2000, protokol o pohovoru ze dne 10. 1. 2001 a ostatní spisový materiál, který má k dispozici správní orgán. Dále uvedl, že o svém prvním příjezdu, životě a práci v průběhu azylového řízení uváděl v předešlých pohovorech a žádostech. Nyní žije a pracuje v České republice přes 3 roky a trvá na svém zájmu zde žít a pracovat. Nyní je v jeho vlasti ekonomický a i politický život národa těžší než předtím.

Z doplnění žaloby učiněného stěžovatelem včas na základě výzvy soudu, jsou tedy zcela zřetelně patrny konkrétní skutkové důvody tvrzené nezákonnosti správního rozhodnutí (§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.), žaloba je tudíž v tomto směru projednatelná a nic proto nebrání krajskému soudu pokračovat v řízení a přezkoumat žalobou napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), ve kterém se bude krajský soud věcí zabývat meritorně. O kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud bez jednání v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud nerozhodoval o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu § 107 s. ř. s., protože věc vyřídil přednostně (§ 56 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** žádné opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. května 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu